

ANONİM ORTAKLIK TASFİYE MEMURLARININ TEMSİL YETKİSİNİ KULLANMALARI

*Arş. Gör. Ali Haydar YILDIRIM**

GİRİŞ¹

Ortaklıklar hukukunda tasfiyeyle ilgili en geniş hükümler kolektif ortaklıklara ilişkin bölümde yer almıştır. Diğer ortaklık tiplerinin tasfiyesi de yapılan atıflar sayesinde birçok açıdan kolektif ortaklık hükümlerine bağlanmıştır. Gerçekten de adi komandit ortaklığa ilişkin 267'inci maddede, anonim ortaklıklara ilişkin 450'inci maddede, sermayesi paylara bölünmüş komandit ortaklıklara ilişkin 476'ıncı maddede, limited ortaklıklara ilişkin 552'inci maddede yapılan atıflar nedeniyle kolektif ortaklığın tasfiyesine ilişkin hükümler kural olarak bu ortaklıklar için de uygulama alanı bulacaktır. Dolayısıyla kolektif ortaklığın tasfiyesine ilişkin hükümlerin, tüm ticaret ortaklıkları bakımından genel hüküm niteliğinde olduğu söylenebilir.

Bu çalışmamızın konusunu oluşturan anonim ortaklık tasfiye memurlarının temsil yetkilerini kullanmaları hususunda birkaç ayrı nokta dışında kolektif ortaklık tasfiye memurlarının temsil yetkilerini kullanma esaslarıyla ilgili hükümler uygulama alanı bulmaktadır. Hemen belirtelim ki, tasfiye memurları için öngörülmüş birlikte temsil ve bunun istisnaları sadece tasfiye memurları için değil, kural olarak birlikte temsilin söz konusu olduğu tüm durumlarda uygulama alanı bulabilecek niteliğe sahiptir. Biz bu çalışmamızda kolektif ortaklık tasfiye memurlarını inceleyen çalışmalar yanında, yabancı literatürden ve özellikle düzenlemeler arasındaki büyük benzerlik nedeniyle Alman Hukuku'nda limited ortaklık müdürleri, anonim ortaklık yönetim kurulu ve tasfiye memurlarıyla ilgili eserlerden de yararlanmaya çalıştık.

* Dokuz Eylül Üniversitesi Hukuk Fakültesi Ticaret Hukuku Anabilim Dalı

¹ Bu çalışma 05.11.2008 tarihli mevzuata göre hazırlanmıştır.

Son olarak belirtelim ki, bu çalışmada sadece anonim ortaklık tasfiye memurlarının temsil yetkilerini kullanmalarının esasları üzerinde durulmuştur. Anonim ortaklık tasfiye memurlarının idare yetkilerini icrası bu çalışma kapsamında değildir.

I. TEMEL KURAL: BİRLİKTE TEMSİL ve BİRLİKTE HAREKET ETME ZORUNLULUĞU

A. BİRLİKTE TEMSİL KURALININ ANLAMI, BU KURALIN GETİRİLME NEDENİ ve BİRLİKTE TEMSİLİN ÇİFTE İMZA KURALINDAN FARKLILIĞI

1. Birlikte Temsil Kuralının Anlamı ve Bu Kuralın Getirilme Nedeni

Türk Ticaret Kanunu'nun 450'inci maddesinde yapılan atıf gereğince anonim ortaklık tasfiye memurları için de uygulama alanı bulan Türk Ticaret Kanunu'nun 217'inci maddesinde tasfiye memurları için açıkça birlikte hareket kuralı öngörülmüştür. Gerçekten de bu düzenlemeye göre, ortaklık mukavelesi veya sonradan verilen bir kararla tasfiye işlerini yalnız başına idareye mezun kılınmamış tasfiye memurları birlikte hareket ederler. Birlikte hareket kuralının dış ilişkideki görünümü birlikte temsil kuralıdır.

Birlikte temsil, temsile yetkili kılınan en az iki kişinin tecrübelerini birleştirmeleri ve birbirlerinin davranışlarını karşılıklı kontrol etmeleri suretiyle ortaklığın korunmasına hizmet eder². Böylece temsilcinin kendi çıkarlarını ön planda tutması tehlikesi büyük ölçüde önlenmiş olur³.

² Genel anlamda ortaklıklar hukukunda birlikte temsilin bu yönüyle ilgili olarak bkz. **Schmidt-Tiedemann, Ulrike**: Geschäftsführung und Vertretung im Gesellschaftrecht Deutschlands, Frankreichs und Englands-Eine rechtsvergleichende Untersuchung zur Feststellung und gemeineuropäischer Prinzipien des Gesellschaftrechts, Hamburg, 2003, s. 219; **Bürgers, Tobias/Körber Torsten (Bürgers/Israel)**: Heidelberger Kommentar zum Aktiengesetz, Heidelberg- München- Landsberg- Berlin 2008, s. 526; **Schmidt, Karsten/Lutter Marcus (Seibt)**: Aktiengesetz Kommentar, I. Band, §§ 1-149, Köln 2008, s. 900; **Ünal, Seref**: Geschäftsführung und Vertretung bei Kollektivgesellschaften im schweizerischen und im türkischen Recht, Bern 1970, s.120; **Meyer-Landrut, Joachim**: Aktiengesetz, Großkommentar, Erster Band, 2. Halbband § 76-147, Dritte, neu bearbeitete Auflage, Berlin, New-York 1973, s. 607; **Şener, Oruç Hami**: Adi Ortaklık, Ank. 2008, s. 406.

³ Bu hususta bkz. **Schmidt-Tiedemann**, s. 219.

Birlikte temsil halinde, temsil yetkisinin gerçek anlamda bir sınırlandırılmasından söz edilemez. Zira bu halde tasfiye memurlarının temsil yetkisinin kapsamı aynı kalmakta, sadece yetkinin kullanım biçimi yönünden bir sınırlandırma söz konusu olmaktadır⁴. Birlikte temsilde kural olarak yapılan işlemin ortaklığı bağlayabilmesi için temsile yetkili kılınan tüm kişilerin bu işleme katılması gerekir⁵. Eğer tasfiye memurlarından biri kusurlu olarak işleme katılmaktan çekinir ve ortaklık bu işlemin yapılmamasından zarar görürse, tasfiye memuru Türk Ticaret Kanunu'nun 224'inci maddesi gereğince ortaklığa karşı sorumlu olur⁶. Buna karşılık bir işlem için tasfiye memurlarının oy birliği sağlanamıyorsa, o zaman genel kurulda pay sahiplerinin oylarına başvurularak tasfiye memurlarının uyuşamadıkları işlemin yapılması hususunda karar alınabilmesi mümkündür⁷.

2. Birlikte Temsil Kuralının Çifte İmza Kuralından Farklılığı

Tasfiye memurları için öngörölmüş olan birlikte temsil kuralı, anonim ortaklık yönetim kurulunda söz konusu olan çifte imza kuralından farklıdır. Zira anonim ortaklıklarda farklı bir temsil usulü belirlenmemişse yönetim kurulu üyelerinden iki tanesinin imzası ortaklığı bağlar (TTK 321/III), tasfiye durumunda tüm tasfiye memurlarının söz konusu işleme katılması

⁴ Bu hususta bkz. **Kırca, İsmail**: Ticari Mümessillik, Ank. 1996, s. 134; **Schmidt/Lutter (Seibt)**, s. 908.

⁵ Yargıtay da eski Ticaret Kanunu döneminde kolektif ortaklığın tasfiyesine ilişkin verdiği bir kararında (**TD, 14.9.1954, E. 4613/K. 6227**) bu hususu ifade etmiştir. Bu karar şöyledir: "... Ticaret Kanununun 212 ve 214'üncü maddeleri hükmünce, (mahkemece sadece feshe karar verilip ayrıca tasfiye memuru tayin edilmemiş olup) tasfiye halindeki davacı kolektif şirketi temsil ve onun adına dava açmak hakkı her iki ortağın beraberce kullanmaları gerekli bir hak olduğu halde, ortaklardan sadece birisinin açmış olduğu bu davanın her şeyden önce bu sebeple reddi lazım gelmesi itibarıyla..." (Bu karar için bkz. **Domaniç, Hayri**: Adi- Kollektif ve Komandit Şirketler, Genişletilmiş 4. Bası, İst. 1988, s. 434, dpn. 100).

⁶ Bu hususta bkz. **Çevik, Orhan Nuri**: Anonim Şirketler, 3. Bası, Ank. 1988, s. 1115; **Çevik, Orhan Nuri**: Kollektif Şirketler, Ank. 1978, s. 669; **Doğanay, İsmail**: Türk Ticaret Kanunu Şerhi, 4. Bası, İst. 2004, s. 787; **Arslanlı, Halil**: Kollektif ve Komandit Şirketler, 2. Bası, İst. 1960, s. 54, dpn. 49. Bu son Yazar, aynı yerde tasfiye memurunun keyfi olarak işleme iştiraktan kaçınmayacağını, eğer böyle bir durum meydana gelirse, ortakların ve tasfiyede oy hakkına sahip kişilerin bu borcun ifası için dava açabileceklerini belirtmektedir.

⁷ Bu hususta bkz. **İzmirli, Yedigâr**: Tasfiye Memurlarının Görev, Yetki ve Sorumlulukları, Ank. 1994, s. 67; **Çevik, AŞ**, s. 1115.

gerekir⁸. Özellikle ayrı tasfiye memuru atanmadığından dolayı tasfiye görevinin yönetim kurulu üyeleri tarafından gerçekleştirildiği hallerde (TTK 441/I), bu durum kendini çok daha açık olarak gösterir. Gerçekten de yönetim kurulu üyeleri için ayrı bir temsil usulü öngörülmediği durumda iki yönetim kurulu üyesinin imzası ortaklığı bağlarken; tasfiye işlemlerinin gerçekleştirilmesi için bunların hepsinin birlikte hareket etmeleri gerekir. Bu durum yönetim kurulu üyeleri için tek başına temsil usulünün belirlendiği hallerde de geçerlidir⁹. Buna karşılık şu anda TBMM gündeminde olan Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'na göreyse, ortaklıkta birden fazla tasfiye memuru bulunuyorsa, ortaklığın yapılacak bir işlemle bağlanabilmesi için tasfiye memurlarından iki tanesinin imzası yeterlidir(TTK Tasarı 539/III). Görüldüğü üzere TTK Tasarısıyla getirilmesi düşünülen düzenlemeyle yönetim kurulu üyelerinin temsil yetkisi bakımından öngörülmuş düzenleme aynı niteliktedir.

B. BİRLİKTE TEMSİLDE BİRLİKTE HAREKET ETME ZORUNLULUĞU

1. Birlikte Hareket Etme Zorunluluğunun Anlamı

Birlikte temsile yetkili olan tasfiye memurları, ana sözleşmede belirtilen usulle hareket etmişlerse, ortaklık yapılan işlemde dolayı hak sahibi olur ve borç altına girer.

Birlikte temsilde, tasfiye memurlarının iradelerini birlikte beyan etmeleri ve aynı anda hareket etmeleri gerekli olmayıp önce birinin daha sonra diğerlerinin irade açıklamasında bulunması mümkündür. Bu hususta ne Alman Hukuku'nda ne de İsviçre-Türk Hukuk Sisteminde açık bir düzenleme yer almaktadır. Ancak temsilcilerin aynı anda hareket etmek zorunda olmadıkları bu hukuk çevrelerinde tartışmasız kabul edilmektedir¹⁰. Bu noktada önemli olan iradelerinin aynı yönde ve aynı hukuki sonuca yönelmiş olmasıdır¹¹.

⁸ Bu hususta bkz. **Karahan, Sami**: Anonim Şirketlerde Tasfiye, Konya 1998, s. 127; **Domanıç, Hayri**: Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, C.II, İst.1988, s. 1475.

⁹ Alman Hukuku'nda yönetim kurulu üyeleri için kanuni temsil usulü olarak münferit temsil benimsenmişken (AktG § 78), bu kimseler aynı zamanda tasfiye memuru olarak da görev yapıyorlarsa birlikte hareket etmek zorundadırlar (Bu hususta bkz. **Wiedemann Herbert**: Aktiengesetz, Grosskommentar, 3. neu bearbeitete Auf., Berlin- New York 1973, s. 535; **Bürgers/Körber (Füller)**, s. 1585).

¹⁰ Anonim ortaklık yönetim kurulu açısından aynı yönde bkz. **Schärer, Heinz**: Die Vertretung der Aktiengesellschaft durch ihre Organe, Winterthur 1981, s. 85; **Bürgi**,

Bu itibarla, tasfiye memurlarından birinin açıkladığı irade hata, hile veya ikrah gibi iradeyi bozan sebeplerden birisiyle sakatsa, diğer tasfiye memurları hataya düşmemiş olsa dahi birlikte temsile yetkili olanların hepsinin iradesinin aynı yönde olduğundan söz edilemeyeceğinden, yapılan işlem iptal edilebilir¹². Zira bu halde ortaklığın iradesi hukuka uygun olarak meydana gelmemiştir¹³.

Belirtmek gerekir ki, bir işlemin hüküm ve sonuç doğurması belli bir şekilde tabiyse, temsile yetkili tüm tasfiye memurlarının irade açıklamalarının bu şekilde uygun olması gerekir¹⁴. Ancak resmi şekilde tabi olan işlemlerde diğer işlemlerden farklı olarak temsil yetkisine sahip olan tüm kişilerin hep birlikte

Wolfhart, H.: Kommentar Schweizerischen Zivilgesetzbuch, Obligationenrecht - V. Band - 5. Teil, Die Aktiengesellschaften, Zürich 1969, s. 657; **Gebler, Jörg, H.:** Aktiengesetz - Kommentar-, Neuwied- Krißel- Berlin 1997, § 78, Rn. 2; **Schmidt/Lutter (Seibt),** s. 908; **Meyer-Landrut,** s. 607. Genel temsil açısından aynı yönde bkz. **von Tuhr, Andreas/Peter, Hans:** Allgemeiner Teil des Schweizerischen Obligationenrechts, Ersten Band , 3. Auf., Zürich 1979, s. 375; **von Büren, Bruno :** Schweizerisches Obligationenrecht - Allgemeiner Teil - Zürich 1964, s. 155; **Oğuzman, Kemal M./Öz, Turgut M.:** Borçlar Hukuku Genel Hükümler , 5. Bası , İst. 2006, s. 181; **Eren, Fikret:** Borçlar Hukuku- Genel Hükümler-, Gözden Geçirilmiş 10. Bası, İst. 2008, s. 401; **Esener, Turhan:** Mukayeseli Hukuk ve Hususiyle Türk-İsviçre Borçlar Hukuku Bakımından Salahiyete Müstenit Temsil, Ank. 1961, s. 74-75; **Kocayusufpaşaoğlu, Necip:** Borçlar Hukuku, Genel Bölüm, C.I, Borçlar Hukukuna Giriş-Hukuki İşlem-Sözleşme, Yenilenmiş, Genişletilmiş Tamamlanmış 4. Bası, İst. 2008, s. 662. Ticari mümessiller açısından aynı yönde bkz. **Honsell, Heinrich/Vogt, Nedim Peter/Wiegand, Wolfgang (Watter):** Basler Kommentar zum Schweizerischen Privatrecht, Obligationenrecht I, Art. 1-529, 3. Auf., Basel- Genf- München 2002, s.2459; **Karayalçın, Yaşar:** Ticaret Hukuku I, Giriş- Ticari İşletme, 3. Bası, Ank. 1968, s. 492; **Teoman, Ömer (Ülgen, Hüseyin/Helvacı Mehmet/Kendigelen, Abuzer/Kaya, Arslan/ Nomer Ertan, N. Füsün),** Ticari İşletme Hukuku, İst. 2006, s. 576; **Kırca,** s. 140.

¹¹ Anonim ortaklık yönetim kurulu üyeleri için aynı yönde bkz. **Arslanlı, Halil:** Anonim Şirketler, II- III, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İst. 1960, s.134; **Şener, Oruç Hami:** Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, Ank.2002, s. 120, dñn. 361; **Schulthess, Benno:** Funktionen der Verwaltung einer Aktiengesellschaft, Zürich 1967, s. 83; **Domanıç,** Anonim Şirketler, s. 518.

¹² Genel olarak birlikte temsilin bu yönüyle ilgili olarak bkz. **Mertens, Hans-Joachim/Stein Ursula:** Das Recht des Geschäftsführers der GmbH , 2. Auf., Berlin- New York 1997, s. 36; **Arslanlı, C.II,** s.134; **Doğanay,** s. 953; **Kırca,** s. 144; **Esener,** s.75.

¹³ Kollektif ortaklığın temsili hususunda bkz. **Arslanlı, KKŞ,** s. 253.

¹⁴ Limited ortaklık müdürleri için bkz. **Scholz, Franz (Schneider):** Kommentar zum GmbH- Gesetz: mit Anhang Konzernrecht , 9. Auf., Köln 2002, s. 1471; **Schmidt-Tiedemann,** s. 223. Ticari mümessiller açısından aynı yönde bkz. **Feyzioğlu,** s. 422-423.

resmi memur önünde hazır bulunmaları ve düzenlenecek resmi senedi aynı anda imzalamaları gerekir¹⁵.

Birlikte temsilde tasfiye memurları aynı anda değil, birbiri ardına hareket etmişlerse en sonuncu memurun irade beyanıyla hukuki işlem tamamlanır¹⁶. Ancak son tasfiye memuru iradesini açıklayıncaya kadar, diğer tasfiye memurlarının irade beyanları hukuken geçerli olmalıdır¹⁷. Bu çerçevede birlikte temsile yetki kılınan tasfiye memurlarından biri tek başına yapmış olduğu icap beyanını diğer tasfiye memurları işleme katılmadan geri alırsa yapılan bu icap ortaklığı bağlamaz.

2. Birlikte Hareket Etme Zorunluluğunun İstisnaları

a. Tasfiye Memurlarının Birbirlerine Yetki Vermesi

aa. Yetki Vermeye İlişkin Yasal Düzenleme ve Amacı

Birlikte temsile yetkili olan tasfiye memurları, içlerinden birini belirli işlem veya işlemler için tek başına temsile yetkili kılabilirler¹⁸. Bu husus Türk Ticaret Kanunu'nun 450'inci maddesinin atfı gereğince uygulama alanı bulan 218'inci maddede açıkça hükme bağlanmıştır¹⁹. Gerçekten de bu düzenlemeye

¹⁵ Genel temsil açısından bkz. **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 662.

¹⁶ **İzmirli**, s. 66. Yönetim kurulu üyeleri açısından bkz. **Schulthess**, s. 83; **Schärer**, s. 85; **Bürgi**, s. 657. Ticari mümessiller açısından aynı yönde bkz. **Feyzioğlu**, s. 422. Genel temsil açısından aynı yönde bkz. **von Tuhr/Peter**, s. 375; **Oğuzman/Öz**, s. 181; **von Büren**, s. 155-156; **Eren**, s. 401.

¹⁷ Kollektif ortaklığın temsili açısından bkz. **Baumbach, Adolf/Hopt, Klaus**: *Handelsgesetzbuch, mit GmbH & Co., Handelsklauseln, Bank- und Börsenrecht, Transportrecht (ohne Seerecht)*, 33. Auf, München 2008, HGB § 125, Rn. 16.

¹⁸ Türk Hukuku'nda bazı yazarlar birlikte temsil durumunda yönetim kurulu üyelerinin birbirlerine yetki vermelerinin mümkün olduğunu kabul etmektedirler (**Çamoğlu, Ersin**: *Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu*, Ank.1972, s. 179; **Arslanlı**, C.II, s.134, dpn.108).

¹⁹ Yargıtay da bir kararında (**11.HD., 07.03.1978, E. 570/K. 977**) bu hususu ifade etmiştir. Bu karar şöyledir: "... TTK'nın 450'nci maddesinin yollaması ile, aynı kanunun 219'uncu maddesi gereğince tasfiye halinde bulunan ortaklığı mahkemelerde temsil yetkisinin tasfiye memurlarına ait bulunduğu belirtilmiş ve 218'inci madde gereğince de tasfiye memurları aralarından herhangi birini belli bir işin ifası için vekil tayin hakları bulunmuş olmasına göre, aktif husumet bakımından ileri sürülen itirazlar yerinde görülmediğinden ..." (Bu karar için bkz. **Eriş, Gönen**: *Açıklamalı- İctihatlı En Son Değişikliklerle Birlikte Türk Ticaret Kanunu, Ticari İşletme ve Şirketler*, C.II, Gözden Geçirilerek Güncellenmiş Genişletilmiş 3. Bası, Ank. 2004, s. 2618).

göre, bir tasfiye memuru görevini diğer bir tasfiye memuruna veya üçüncü şahıslara devredemez. Şu kadar ki bazı muayyen iş ve işlemlerin ifası için tasfiye memurları içlerinden birini veya bazılarını yahut başka bir şahsı vekil tayin edebilirler. Tasfiye memurlarının belirli işlemler için birbirlerine yetki vermeleri birlikte temsilin sakıncalarını önleyerek, ortaklığın temsilinde kolaylık sağlar²⁰. Tasfiye memurları içlerinden birine belirli işlemler için yetki verirse, bu kimse, yetki verilen işlemler bakımından tek başına ortaklığı temsil edebilir.

Belirtmek gerekir ki, ortaklık esas sözleşmesine konulacak bir hükümle tasfiye memurlarının birbirlerine veya üçüncü kişilere yetki vermelerinin önüne geçilmesi mümkündür. Diğer bir ifadeyle belirli iş veya muameleler için yetki vermenin ana sözleşmeye konulacak bir hükümle engellenmesi olanak dahilindedir.

bb. Yetkinin Kapsamı

Hükümde açıkça muayyen bazı işlerin ifası için yetki vermeden söz edildiğinden tasfiye memurlarının içlerinden birini ya da bazılarını tüm işlemler için yetkilendirmeleri mümkün değildir²¹. Bu itibarla tasfiye memurları içlerinden birini genel yetkili temsilci olarak atayamazlar²².

Aynı şekilde tasfiye memurlarının belli bir meblağın altındaki tüm işler için içlerinden birine veya birkaçına yetki vermeleri de mümkün olmaz. Zira bu halde yetki için gerekli olan belirlilik unsuru eksiktir²³. Bu açıdan verilen yetkinin sınırlarının mümkün olduğu ölçüde açık şekilde çizilmiş olması gerekir²⁴.

²⁰ Belirli işlemler için ticari mümessillerin de birbirlerini yetkilendirmelerinin mümkün olduğu genelde kabul edilmektedir (Bu hususta bkz. **Honsell/Vogt/Wiegand (Watter)**, s. 2460; **Karayalçın**, Ticari İşletme, s. 492; **Kırca**, s. 147-148).

²¹ Bu hususta bkz. **Karahan**, s. 126; **İzmirli**, s. 71; **Çevik**, AŞ, s.1115; **Bürgers/Körber (Füller)**, s.1585; **Çevik**, KŞ, s. 669; **Arslanlı**, KKŞ, s. 541; **Domanıç**, Adi- Kollektif ve Komandit Şirketler, s. 787. Yönetim kurulu üyelerinin birbirlerini yetkilendirmeleri açısından bkz. **Gebler**, § 78, Rn.3. Genel temsil açısından bkz. **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 662.

²² Bu hususta bkz. **Eriş**, s. 1548.

²³ Yönetim kurulu üyelerinin birbirlerine yetki vermeleri açısından bkz. **Bürgers/Körber (Bürgers/Israel)**, s. 529; **Schmidt/Lutter (Seibt)**, s. 912.

²⁴ **Hüffer, Uwe**: Aktiengesetz, 8. Auf., München 2008, § 269, Rn. 19. Yönetim Kurulu üyeleri açısından bkz. **Bürgers/ Körber (Bürgers/Israel)**, s. 529.

Gerçekten de birlikte temsil, tasfiye memurlarının birbirlerini karşılıklı kontrol etmelerini sağlamak için kabul edilmiştir. Aksi durumun kabulü, yani sınırları belli olmayan bir yetki verme, birlikte temsilden beklenen faydayı ortadan kaldırır²⁵. Bu durum birlikte temsilin ortaklığın iradesine aykırı olarak tek başına temsile dönüştürülmesi anlamına gelir²⁶. Tasfiye memuru, diğer tasfiye memurlarından birine veya birkaçına genel bir temsil yetkisi verirse, Borçlar Kanunu'nun 391'inci maddesine göre de ortaklığa karşı sorumlu olur. Gerçekten de bu düzenlemeye göre, vekil yetkisi haricinde bir kimseyi vekil tayin ederse onun fiilinden kendi yapmış gibi sorumludur. Bunun sonucu olarak tasfiye memuru başkasına vekâlet vermesinin bütün sonuçlarından, bu arada yerine geçen kişinin fiillerinden doğan zararlardan, bu kişinin kusuru olmasa bile sorumlu olur²⁷.

cc. Yetki Vermenin Şekli

Yetki verme işlemi açık veya zımni olarak gerçekleştirilebilir²⁸. Zira Borçlar Kanunu'nun 11'inci maddesinin birinci fıkrasına göre, kanunda aksine hüküm bulunmadıkça hukuki işlemlerin geçerliliği bir şekle uyulmasına bağlı değildir. Kanunda tasfiye memurlarının belirli iş ve işlemler için birbirlerine yetki vermelerini şekle bağlayan bir hüküm bulunmadığından, yetki vermenin zımni olarak dahi yapılması mümkündür²⁹. Yetkilendirilen tasfiye memurunun yapacağı işlem belli bir şekle tabi olsa dahi, yetki verme işlemi herhangi bir şekle uyulmasına gerek olmaksızın gerçekleştirilebilir³⁰.

dd. Yetkinin Geri Alınması

Yetki verme işlemi Borçlar Kanunu'nun 32 vd. maddelerinde düzenlenen temsil hükümlerine tabidir. Borçlar Kanunu madde 34 gereğince temsil-

²⁵ Birlikte temsilin bu noktası için bkz. **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 662.

²⁶ Genel anlamda birlikte temsilin bu yönü için bkz. **von Büren**, s. 156. Benzer yönde bkz. **Ünal**, s.120.

²⁷ Bu hususta bkz. **Karahan**, s. 126.

²⁸ Genel olarak bu hususta bkz. **Mertens/Stein**, s. 38; **Baumbach/Hopt**, HGB § 125, Rn. 17.

²⁹ Yönetim kurulu üyelerinin birbirlerine yetki vermeleri açısından bkz. **Meyer-Landrut**, s. 610. Genel olarak temsil yetkisinin bu yönüyle ilgili olarak bkz. **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 667 vd.

³⁰ Bu hususta bkz. **Tekinay, Selahattin/Akman, Sermet/Burcuoğlu, Haluk/Altop, Atilla: Tekinay Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 7. Bası, İst. 199, s. 173; Eren**, s. 396.

cinin her zaman azli mümkün olduğundan, tasfiye memurları tarafından içlerinden birine veya bazılarına, belirli işlemler için verilen yetki her zaman geri alınabilir³¹ ³². Bunun sonucu olarak, tasfiye memurlarının bu haklarından önceden vazgeçmeleri söz konusu olmayacağı gibi azil için herhangi bir sebep gösterilmesine de gerek yoktur. Diğer taraftan verilen yetkinin her zaman geri alınabilmesi sayesinde, birlikte temsilin kabul edilmesinin temel nedenlerinden olan karşılıklı kontrol de varlığını korur³³. Belirtelim ki, yetkilendirmenin tamamen geri alınması söz konusu olabileceği gibi, bunun kısmen dahi geri alınabilmesi mümkündür.

Yetkinin tasfiye memurundan tamamen geri alınması bozucu yenilik doğuran bir işlemdir. Buna karşılık yetkinin kısmen geri alınmasına ilişkin beyan değiştirici yenilik doğuran işlem niteliğindedir³⁴. Her iki halde de yetkinin geri alınması tasfiye memurunun yetki verilene yönelttiği tek taraflı ve ulaşması gerekli bir irade beyanıyla gerçekleştirilir³⁵.

Birden fazla tasfiye memuru tarafından yetki verilmesi halinde, memurlardan sadece birinin temsil yetkisini geri alması durumunda, yetkilendirilen tasfiye memurunun tek başına işlem yapması artık mümkün olmaz³⁶. Yetkinin geri alınmasından sonra, tasfiye memuru tarafından yapılan işlem ortaklığı bağlamaz ve tasfiye memuru, yetkisiz temsilci durumuna gelir. Elbette bu halde diğer tasfiye memurlarının yapılan işleme onay vermeleriyle işlemin ortaklık açısından bağlayıcı olması sağlanabilir.

b. Tasfiye Memurlarından Birinin Yaptığı İşleme Diğer Tasfiye Memurlarının Onay Vermesi

Birlikte temsile yetkili olan tasfiye memurları, birbirlerine onay vermek suretiyle de hareket edebilirler. Zira tasfiye memurlarından biri diğer memurun yaptığı işleme onay verirken, söz konusu işlemi görme, değerlendirme ve

³¹ Kollektif ve limited ortaklık açısından bkz. **Baumbach/Hopt**, HGB § 125, Rn. 17; **Gebler**, § 78, Rn.3. Genel temsil açısından bkz. **Eren**, s. 405; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 192.

³² Belirtelim ki, yetki tasfiye memurunun istifası, ona belirli bir iş için yetki verilmişse söz konusu bu işin yapılması ve BK'nın 35'inci maddesinde belirtilen hallerin gerçekleşmesiyle de sona erer.

³³ Limited ortaklık müdürleri açısından benzer yönde bkz. **Mertens/Stein**, s. 39.

³⁴ Bu hususta bkz. **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 707.

³⁵ Bu hususta bkz. **Eren**, s. 406; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 192.

³⁶ Limited ortaklık müdürleri açısından aynı yönde bkz. **Mertens/Stein**, s. 39.

gerekirse onay vermeme imkânına sahip olur³⁷. Ancak onay veren tasfiye memurlarının yetkisiz olarak yapılan işlemi en ince ayrıntılarına kadar bilme zorunlulukları yoktur³⁸.

Onay verilinceye kadar, tasfiye memur veya memurlarının yapmış oldukları işlem askıda geçersizdir. Onay verilirse yapılan işlem geçmişe etkili olarak hüküm ve sonuçlarını doğurur^{39 40}.

Bu onay, işleme katılmamış diğer birlikte temsile yetkili tasfiye memurları tarafından verilebilir. Ancak birlikte temsile yetkili tasfiye memuru, daha sonra tek başına temsile yetkili kılınırsa, artık diğer tasfiye memurları tarafından onay verilmesine gerek kalmaksızın yapılan işlem ortaklığı bağlar.

Eğer birlikte temsil yanında tasfiye memurlarından birine ortaklığı tek başına temsil yetkisi verilmişse, birlikte temsile yetkili tasfiye memurlarından birinin yaptığı işleme ortaklığı sadece tek başına temsile yetkili tasfiye memurunun verdiği onay işlemin geçerli hale gelebilmesi için yeterlidir. Bu durumu şu şekilde bir örnekle açıklamak mümkündür: dört tasfiye memurunun görev yaptığı bir anonim ortaklıkta (A), ortaklığı tek başına, (B), (C) ve (D) ise birlikte temsil etmektedir. Bu halde (B)'nin tek başına yaptığı işleme sadece (A)'nin onay vermesi işlemin ortaklık açısından bağlayıcılığını sağlayacaktır.

Asıl işlem belli bir şekle tabi olsa dahi onay işleminin bu belirtilen şekle uygun olarak yapılması gerekmez⁴¹. Onay, yenilik doğurucu bir irade beyanı olduğundan, karşı tarafa ulaştıktan sonra geri alınması mümkün değildir⁴².

³⁷ Birlikte temsilin bu noktası için bkz. **Eren**, s. 401; **von Tuhr/Peter**, s. 376.

³⁸ Genel olarak onayın bu özelliği için bkz. **Schmidt/ Lutter (Seibt)**, s.913.

³⁹ Genel olarak onayın geçmişe etkisiyle ilgili olarak bkz. **Koller, Alfred**: Schweizerisches Obligationenrecht - Allgemeiner Teil - Band I , Bern 1996, s. 333; **Kutlu Sungurbey, Ayfer**: Yetkisiz Temsil - Özellikle Culpa in contrahendo (Sözleşmenin Görüşülmesinde Kusur) ve Olumsuz Zarar-, İst. 1988, s. 73 vd.; **Schmidt/Lutter (Seibt)**, s. 913; **Mertens/Stein**, s.37; **Scholz/Schneider**, s. 1473; **Schmidt-Tiedemann**, s. 223-224; **Meyer-Landrut**, s. 607; **von Tuhr/Peter**, s. 401; **von Büren**, s. 162; **Oğuzman/Öz**, s. 189; **Eren**, s. 412; **Kırca**, s. 141.

⁴⁰ Hâlbuki diğer memurların işleme katılması durumunda son memurun iradesini açıkladığı anda işlem meydana gelmiş olmaktadır. Zira bu halde yapılan işleme onay değil, bizzat katılma söz konusudur.

⁴¹ Aynı yönde bkz. **Kutlu Sungurbey**, s. 68; **Oğuzman/Öz**, s.190; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 202; **Eren**, s. 413; **Kırca**, s. 141; **Koller**, s. 331-332; **Bürgers/Körber (Bürgers/Israel)**, s. 526; **Meyer-Landrut**, s. 607.

⁴² Bu hususta bkz. **von Tuhr/Peter**, s. 401; **Honsell/Vogt/Wiegand (Watter)**, s. 294; **Oğuzman/Öz**, s.190; **Koller**, s. 332; **Eren**, s. 413.

Onayın geri alınamamasının diğer bir nedeniyse, onay verilmekle hukuki işlem tamamlandığından ondan tek taraflı rücuun mümkün olmamasıdır⁴³.

Onay açık ya da zımni olarak verilebilir. Tasfiye memurlarından birinin üçüncü kişiyle görüşmelerde bulunurken, diğerlerinin bunları dinlediği halde itiraz etmemesi ya da işleme katılmayan memurun akdin karşı tarafınca durumdan sonradan haberdar edilmesine rağmen ses çıkartmaması veya Medeni Kanunu'nun 2'inci maddesi gereğince itiraz edilmesi gerekirken susulması, onayın zımni şekilde verilmesine örnek olarak gösterilebilir⁴⁴. İşleme katılmamış tasfiye memurları tarafından verilen onayın işlemin karşı tarafı yerine yetkisiz olarak ortaklığı temsil eden tasfiye memuruna bildirilmesi yeterlidir⁴⁵. Ancak birlikte temsile yetkili tasfiye memurlarından sadece biriyle hukuki işlem yapan üçüncü kişi, ortaklığı sözleşmeyi onaylayıp onaylanmayacağını açıklamaya çağırılmışsa diğer tasfiye memurlarının bu açıklamayı üçüncü kişiye yapmaları gerekir⁴⁶.

Diğer tasfiye memurları tarafından yapılan işleme açık veya zımni şekilde onay verilmemişse, temsil yetkisi olmaksızın işleme girişmiş olan memur, kural olarak üçüncü kişilere karşı şahsen sorumlu olmaz. Ortaklığın da bu işlemde sorumluluğu söz konusu olmaz⁴⁷. Ancak sözleşme öncesi o

⁴³ Bu hususta bkz. **Eren**, s. 413.

⁴⁴ Bu husustaki örnekler için bkz. **Kırca**, s. 134.

Yargıtay da anonim ortaklık yönetim kuruluyla ilgili verdiği bir kararında ortaklığın borç altına girmesi için çifte imza şart olsa dahi tek imza ile düzenlenmiş çeklerin bir kısmının ödenmesinin, diğer ödenmemiş çeklerin de zımnen onaylandığı anlamına geleceğine hükmetmiştir. Bu karar için bkz. **11.HD., 06.07.1998, E. 3620/K. 5131 (Eriş, s. 1857; Batıder 1998, C. XIX, S.4, s. 292-293)**. Aynı yönde başka bir karar için bkz. **13.HD., 12.10.1999, E. 5975/K. 6942 (Eriş, s. 1857)**.

⁴⁵ Limited ortaklık müdürleri için bkz. **Scholz/Schneider**, s. 1473. Genel temsil açısından aynı yönde bkz. **von Tuhr/Peter**, s. 400; **Honsell/ Vogt/Wiegand (Watter)**, s. 294; **von Büren**, s. 162; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 202.

⁴⁶ Bu hususta bkz. **Kutlu Sungurbey**, s. 70; **von Tuhr/Peter**, s. 404; **Honsell/Vogt/Wiegand (Watter)**, s. 294. Karş. **Koller**, s. 331.

⁴⁷ Yargıtay da anonim ortaklık yönetim kurulunun temsiliyle ilgili verdiği bir kararında (**19.HD., 07.11.1996, E. 1996/3017, K. 1996/9768**) bu hususu ifade etmiştir. Bu karar şöyledir: "...Dava ve takip konusu çek, davacı şirket ortağı İsmail tarafından keşide edilmiştir. Türk Ticaret Kanununun 321. maddesinin 3. fıkrasında, anonim şirket adına tanzim edilecek evrakın geçerli olması için ana sözleşmede aksine hüküm olmadıkça temsile yetkili olanlardan ikisinin imzasının gerekli olduğu hükme bağlanmıştır. Davacı G.Metal A.Ş.'nin ana sözleşmesinde aksine hüküm bulunmadığından, sadece İsmail tarafından imzalanan çek, şirketi sorumluluk altına sokmaz. Ancak, temsil yetkisi olmayan

kimsenin ortaklığı tek başına temsile yetkili olduğu kanısı uyandırılmışsa, yaratılan hukuki görünüşten ortaklık sorumlu olur⁴⁸.

c. Gecikmesinde Tehlike Gösteren Bir Durumun Meydana Gelmesi

Daha önce de ifade ettiğimiz gibi birlikte temsil usulü, birden fazla tasfiye memurunun karşılıklı olarak birbirlerini kontrol etmelerini sağlayarak, ortaklığın korunmasını sağlar. Ancak birlikte temsilin hiçbir şekilde ortaklığın zarara uğramasına neden olmaması gerekir. Birlikte temsilin, bazı durumlarda ortaklığa yarardan daha çok zarar getirebileceğini gören kanun koyucu, gecikmesinde tehlike gösteren bir durumda tasfiye memurlarından her birinin tek başına hareket edebilmesinin mümkün olduğunu kabul etmiştir⁴⁹.

Gerçekten de tasfiye memurlarının hangi hallerde tek başına hareket edebileceklerini düzenleyen Türk Ticaret Kanunu'nun 220'inci maddesinin ikinci fıkrasına göre (Türk Ticaret Kanunu'nun 450'nci maddesi atfı gereğince), ortaklık menfaatleri için tehlike umulan hallerde, hususiyle kanun yollarına başvurulmasında tasfiye memurlarından her biri tek başına hareket edebilir.

Maddenin lafzından da açıkça anlaşılacağı üzere, bu istisna, sadece kanun yollarına başvuru açısından geçerli değildir. Hükümde geçen "hususiyile" ibaresi bu istisnanın ortaklık menfaatleri için tehlike oluşturan tüm hallerde uygulama alanı bulacağını ortaya koymaktadır⁵⁰. Bu itibarla süresi dolmak üzere olan ödeme emrine itiraz, vadesinde ödenmemiş bir bonoyu tanzim edene protesto keşide ettirmek gibi hallerde tasfiye memurlarından her biri ortaklığı tek başına temsil edebilir⁵¹.

Belirtildiği gibi burada birlikte temsile yetkili kılınan kimselerin tek başına hareket edebilmesi ortaklık için zaruri ve mevcut bir tehlikenin önle-

ortağın TTK.nun 590. maddesi uyarınca sorumlu tutulması mümkündür. Mahkemece bu yönler gözetilerek davanın kabulünde bir isabetsizlik bulunmamaktadır..." (Bu karar için bkz. www. kazanci.com).

⁴⁸ Bu husustaki genel açıklamalar için bkz. **Mertens/Stein**, s. 377; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 207; **Kocayusufpaşaoğlu**, s. 641.

⁴⁹ Ticari mümessiller açısından aynı yönde bkz. **Kırca**, s. 146. Kollektif ortaklığın temsili açısından aynı yönde bkz. **İmregün, Oğuz**: Kollektif, Komandit ve Sermayesi Paylara Bölünmüş Komandit Ortaklıklar, İst. 1989, s. 69.

⁵⁰ Bu hususta bkz. **Karahan**, s. 128.

⁵¹ Bu husustaki örnekler için bkz. **İzmirli**, s. 67; **Domanıç**, Anonim Şirketler, s. 1475.

mesini sağlamak için olmalıdır. Böyle bir durumun mevcut olup olmadığı temsilcilerin takdirindedir ve ortaya çıkabilecek bir uyuşmazlık halinde mahkemece tespit yapılır⁵².

d. Pasif Temsilde

Birlikte temsil esasının önemli istisnalarından biri pasif temsilde karşımıza çıkmaktadır. Pasif temsil kavramından, ortaklığa karşı yapılan irade açıklamaları anlaşılır. Pasif temsilde tasfiye memurlarından her birinin ortaklığı tek başına temsile yetkili olduğu Türk Ticaret Kanunu'nun 220'inci maddesinde açıkça hükme bağlanmıştır (Türk Ticaret Kanunu madde 450 atfı gereğince). Gerçekten de bu düzenlemeye göre, üçüncü şahıslar tarafından yapılacak teklif, icap, ihbar ve tebliğ gibi beyanların tasfiye memurlarından yalnız birisine yapılması yeterlidir. Örneğin, ortaklık çalışanlarından biri kendi iş sözleşmesini feshetmek istiyorsa, fesih beyanını tasfiye memurlarından herhangi birine yapması yeterlidir⁵³. Bu husus aynı zamanda 7201 sayılı Tebligat Kanunu'nun 12'inci maddesinin birinci fıkrasında ve Tebligat Tüzüğü'nün 17'inci maddesinde de açıkça hükme bağlanmıştır. Bu düzenlemeye göre, tüzel kişilere tebliğ, yetkili temsilcilerine bunlar birden fazlaysa sadece birine yapılır⁵⁴.

Pasif temsilde, temsile yetkili kılınanların her birinin tek başına hareket edebilmesi, sadece hukuki işlemler için değil hukuki işlem benzerleri için de geçerlidir⁵⁵. Bu husus yukarıda belirttiğimiz Türk Ticaret Kanunu'nun 220'inci maddesinde ifade edilmiştir. Gerçekten de örneğin, temerrüt ihtarının birlikte temsile yetkili kılınmış tasfiye memurlarından birine yapılması yeterlidir.

⁵² Bu hususta bkz. **Domanıç**, *Adi- Kollektif ve Komandit Şirketler*, s. 435.

⁵³ Pasif temsil halinde yönetim kurulu üyelerinden her birinin temsile yetkili olduğu hususunda bkz. **Schulthess**, s. 85; **Pulaşlı, Hasan**: *Şirketler Hukuku*, 4. Bası, Adana 2003, s. 457; **Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin (Çamoğlu)**: *Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku*, 9. Bası, İst. 2003, s. 306; **Şener**, *Ortaklıklar*, s. 120, dph. 362; **Schärer**, s. 85; **Bürgi**, s. 657. Genel temsil açısından bkz. **Eren**, s. 401. Ticari mümessiller açısından aynı yönde bkz. **Feyzioğlu**, s. 423; **Teoman** (Ülgen, *Ticari İşletme Hukuku*), s. 576-577; **Karayalçın**, *Ticari İşletme*, s. 492.

⁵⁴ Danıştay da vermiş olduğu bir kararında (**9.D, 22.5. 1969, E. 1968/2049, K. 1969/1274**) tasfiye memurlarından birine yapılan tebligatın diğerlerine de yapılmış sayılacağına hükmetmiştir (Bu karar için bkz. **Çevik**, AŞ, s. 1116).

⁵⁵ **Bürgers/Körber (Bürgers/Israel)**, s. 527; **Hüffer**, § 269, Rn. 14.

Pasif temsilde tasfiye memurlarından her birinin yetkili olmasının temel nedeni ortaklıkla işlem yapan üçüncü kişinin menfaatinin ortaklığın menfaatine göre daha fazla korunmasına duyulan ihtiyaçtır⁵⁶. Zira yukarıda belirttiğimiz beyanların birlikte temsil yetkisine sahip tasfiye memurlarının tamamına yapılması oldukça güçtür⁵⁷. Diğer taraftan, birlikte temsilin kabul edilmesinin nedenini oluşturan temsil yetkisinin kötüye kullanılması tehlikesi de pasif temsilde ortaya çıkmaz⁵⁸.

Son olarak belirtelim ki, ana sözleşmeyle veya genel kurul kararıyla pasif temsil için de birlikte temsil kuralının kararlaştırılması mümkün değildir⁵⁹. Ancak üçüncü kişiyle yapılacak bir anlaşmayla o kimseyle yapılacak hukuki işlemler için birlikte temsil kuralının aranması mümkündür⁶⁰.

e. Bilgide Temsil Halinde

Temsil kurumu ilke olarak hukuki işlemler açısından uygulama alanı bulur ve bir kimse tarafından yapılan veya o kimseye ulaşan irade beyanlarıyla ilgilidir. Bilgide temsil ile anlatılmak istenen husus ise şudur: Hukuki sonuç doğuran bazı olgular temsilci tarafından bilindiği veya bilinmesi gerektiği zaman, bilgide temsil kavramı sayesinde temsil olunanda da var kabul edilecektir⁶¹. Bu halde birlikte temsilci sıfatına sahip temsilcilerden sadece birisinin bilgisi hukuki sonucun doğması için yeterli olacaktır. Daha açık bir ifadeyle bu durumda birlikte hareket zorunluluğu söz konusu olmayacaktır. İşte genel temsile ilişkin bu belirtilen kural, anonim ortaklık tasfiye memurları için de uygulama alanı bulur⁶².

⁵⁶ Doktrinde Ünal, birlikte temsilin istisnası olarak pasif temsilin öngörülmesinin ticari hayattaki çabuklukla ilgili olduğunu belirtmektedir (s. 120). Bu durumun hukuki ilişkileri kolaylaştırmak için kabul edildiği hususu için bkz. Esener, s. 75.

⁵⁷ Kollektif ortaklığın temsili açısından bkz. Arslanlı, KKŞ, s. 253.

⁵⁸ Benzer yönde bkz. Hüffer, § 269, Rn. 14.

⁵⁹ Bu hususta bkz. Karahan, s. 129. Alman Hukuku'nda tasfiye memurları açısından pasif temsilin emredici olduğu hususunda bkz. Bürgers/Körber (Füller), s.1585; Wiedemann, s. 535; Schmidt/Lutter (Riesenhuber), s. 2528. Alman Hukuku'nda yönetim kurulu üyeleri açısından pasif temsilin emredici olduğu hususunda bkz. Schmidt/Lutter (Seibt), s. 909; Meyer-Landrut, s.609. Kollektif ortaklık açısından aynı yönde bkz. Baumbach/Hopt, HGB § 125, Rn.18; Eriş, s. 1548.

⁶⁰ Benzer yönde bkz. Bürgers/Körber (Bürgers/Israel), s. 527.

⁶¹ Bu hususta bkz. Kocayusufpaşaoğlu, s. 622-623.

⁶² Bu hususta bkz. Wiedemann, s. 535. Anonim ortaklık yönetim kurulu üyeleri için bkz. Henn, Günter: Handbuch des Aktienrechts, 2. völlig neuarbeitete Auflage, Heidelberg

Bilgide temsil kurumunun varlığının sonucu olarak, kötüniet, hile, hukuken önemli olan olayların bilinme anı bakımından birlikte hareket kuralı uygulanmaz. Tasfiye memurlarından birinin bilmesi veya bilebilecek durumda olması yeterli sayılır. Bu husus şu şekilde bir örnekle daha da somutlaştırılabilir: Medeni Kanunun 988'inci maddesine göre, bir taşınırın emin sıfatıyla zilyedinden o şey üzerinde iyiniyetle mülkiyet veya sınırlı aynı hak edinen kimsenin edinimi, zilyedin bu tür tasarruflarda bulunma yetkisi olmasa bile korunur. Bu halde tasfiye memurlarından birinin dahi kötünietli olması, iktisabın mümkün olmamasına neden olur⁶³.

f. Dürüstlük Kuralına Aykırılık Halinde

Anonim ortaklık tasfiye memurları için öngörölmüş olan birlikte temsil kuralının dürüstlük kuralına aykırı olarak üçüncü kişilere karşı ileri sürülebilmesi mümkün değildir. Birlikte temsil kuralına riayet etmeksizin tasfiye memuru üçüncü kişilerle işlem yapar ve bu üçüncü kişi edimini ortaklığa ifa ettikten sonra ortaklık yapılan işlemin geçersizliğini ileri sürerse çelişkili davranmış olur⁶⁴. Özellikle tasfiye memurlarından biri sürekli olarak belli bir üçüncü kişiyle tek başına işlem yapıyor ve ortaklık buna uzun süre karşı çıkmadığı halde, daha sonra yapılan sözleşmelerin geçersizliğini ileri sürüyorsa, çelişkili davranma yasağı çok daha net olarak kendini gösterir.

Çelişkili davranmadan söz edebilmek için önceki ve sonraki davranışlar arasında maddi bir uyumsuzluk, tutmazlık ve zıddiyet olmalıdır. Çelişkili davranmanın diğeri bir şartıysa, karşı tarafın- yani tasfiye memuruyla işlem yapan üçüncü kişinin- korunmaya değer olmasıdır. Belirtelim ki, ortaklıkla işlem yapan üçüncü kişide yaratılan güvenin ortaklık tarafından meydana getirilmiş olması gerekir⁶⁵. Bu durumda ortaklığın yapılan işlemin kendisini bağlamadığını ileri sürmesi hakkın kötüye kullanılması teşkil eder.

1984, s. 188, dpn. 89; Meyer-Landrut, s. 609. Ticari mümessiller açısından benzer yönde bkz. Karayalçın, Ticari İşletme, s. 492.

⁶³ Genel olarak birlikte temsilin bu noktası için bkz. Esener, s. 150 vd.; Kırca, s. 143.

⁶⁴ Kollektif ortaklığın temsili açısından aynı yönde açıklamalar için bkz. İmregün, s. 70.

⁶⁵ Çelişkili davranma yasağı hususunda geniş açıklamalar için bkz. Akyol, Şener: Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı, İst. 1995, s. 52 vd.; Dural, Mustafa/Sarı, Suat: Türk Özel Hukuku, C. I, Temel Kavramlar ve Medeni Kanununun Başlangıç Hükümleri, 3. Baskı, İst. 2006, s. 211 vd.

C. TASFİYE MEMURLARINDAN BİRİ İÇİN SÜREKLİ veya GEÇİCİ BİR ENGELİN ORTAYA ÇIKMASI DURUMUNDA BİRLİKTE TEMSİL

Anonim ortaklıkta, tasfiye memurlarından birinin sürekli veya geçici bir süre görevini yerine getirmesini engelleyen bir durum ortaya çıkabilir. Tasfiye memurlarından birinin sürekli olarak görevini icra edemeyecek bir durumun ortaya çıkması halinde, örneğin iki tasfiye memuruna sahip bir anonim ortaklıkta memurlardan birinin ölümü halinde, diğer tasfiye memuru ortaklığı tek başına temsil edemez⁶⁶. Zira birlikte temsilin kabul edilmesindeki temel amaç daha önce de ifade ettiğimiz gibi temsilcilerin karşılıklı olarak birbirlerini kontrol etmeleri suretiyle ortaklığın korunmasını sağlamaktır. Böyle bir durumun meydana gelmesi halindeyse, ortaklığın temsili olanaksızlaşır. Bu halde genel kurulun derhal toplanıp yeni bir tasfiye memuru ataması veya tasfiye memurlarının temsil usulünde değişiklik yapması gerekir⁶⁷.

Geçici bir engelin ortaya çıkması halinde de, birlikte temsil kendiliğinden tek başına temsile dönüşmeyeceği gibi geçici engeli nedeniyle ortaklığı temsil edemeyen tasfiye memurunun katılımı olmadan yapılan işlem de ortaklığı bağlamaz⁶⁸.

Ancak her iki halde de gecikmesinde tehlike gösteren bir durum ortaya çıkarsa, birlikte temsil kuralına uyulmaksızın ortaklığın temsil edilmesi mümkündür.

II. TEMEL KURAL OLAN BİRLİKTE TEMSİLDEN FARKLI BİR ESASIN BELİRLENMESİ, BELİRLEME YETKİSİ ile TESCİL ve İLAN

A. TEK BAŞINA TEMSİL ESASININ BELİRLENMESİ

Tasfiye memurları için öngörülmuş yasal temsil usulü yukarıda da belirttiğimiz üzere birlikte temsildir. Ancak bu hal ortaklığın birden fazla

⁶⁶ Yönetim kurulu üyeleri açısından bkz. **Bürgers/Körber (Füller)**, s. 1585. Birlikte idare ilkesinin ortaklık sözleşmesiyle kabul edildiği adi ortaklık için aynı yönde bkz. **Arkan, Sabih**: "Adi Şirket Ortağına Sözleşmeyle Verilen İdare Yetkisinin Kaldırılması ve Sonuçları", *Batider* 2001, C. XXI, S. 2, s. 21; **Şener**, *Adi Ortaklık*, s. 322-323.

⁶⁷ Bu hususta bkz. **Bürgers/Körber (Füller)**, s. 1585; **Schmidt/Lutter (Riesenhuber)**, s. 2528.

⁶⁸ Genel olarak bu hususta bkz. **Schmidt/Lutter (Seibt)**, s. 908.

tasfiye memuruna sahip olduğu durumda geçerlidir. Eğer ortaklık tek bir tasfiye memuruna sahipse tek başına temsil usulü kendiliğinden uygulama alanı bulur.

Anonim ortaklık tasfiye memurları için kabul edilmiş birlikte temsil kuralı yedek bir hukuk kuralı niteliği taşır. Gerçekten de Türk Ticaret Kanunu'nun 450'inci maddesi atfi gereğince anonim ortaklık tasfiye memurları için de uygulama alanı bulan 217'inci maddeye göre, ortaklık sözleşmesiyle veya ortaklar kararıyla tek başına idareye mezun kılınmamış tasfiye memurları birlikte hareket ederler. Bunun sonucu olarak ana sözleşmeyle, genel kurul veya Türk Ticaret Kanunu'nun 221'inci maddesi gereğince mahkeme kararıyla tek başına temsil usulü de belirlenebilir. Tek başına temsil tüm tasfiye memurlarına tanınabileceği gibi, bunlardan bir veya birkaçına da verilebilir⁶⁹. Tek başına temsil, birlikte temsilin meydana getirebileceği sakıncaları önleme açısından faydalı sonuçlar doğurabilir. Diğer taraftan tek başına temsil ortaklıkla işlemde bulunan üçüncü kişilerin çıkarlarına da hizmet eder⁷⁰. Gerçekten de üçüncü kişiler bu sayede tek bir tasfiye memuruyla işlem yaparak, ortaklık açısından bağlayıcı işlemi gerçekleştirmiş olurlar.

Tek başına temsil usulünün kabul edildiği durumda yukarıda belirttiğimiz birlikte hareket etmenin istisnaları uygulama alanı bulmaz. Zira birlikte hareket etme zorunluluğunun istisnaları birlikte temsilin ortaya çıkaracağı sakıncaları önlemeye yöneliktir. Tek başına temsil usulünde ise bu sakıncaların ortaya çıkmayacağı açıktır. Elbette tek başına temsil usulünde de tasfiye memurlarının belirli iş ve işlemler için üçüncü bir kişiyi yetkilendirmeleri mümkündür(TTK 218).

B. BİRLİKTE TEMSİLE BENZER DİĞER BİR ESASIN BELİRLENMESİ

Anonim ortaklıkta tasfiye memurları için yukarıda belirttiğimiz üzere tek başına temsil usulü belirlenebileceği gibi birlikte temsile benzer farklı bir esasın da kararlaştırılabilmesi mümkündür.

Bu hal, bütün temsilcilerin aynı ağırlıkta irade açıklamada bulunmaları şeklinde düzenlenebileceği gibi, bazı temsilcilerin irade açıklamaları diğerle-

⁶⁹ Yönetim kurulu üyeleri açısından bkz. **Meyer-Landrut**, s. 604.

⁷⁰ Kollektif ortaklığın temsili açısından aynı yönde bkz. **Ünal**, s. 118.

rinden daha üstün de tutulabilir⁷¹. Örneğin; A, B, C ve D'nin tasfiye memuru olarak atanmış olduğu bir anonim ortaklıkta, A'nın ortaklığı tek başına, B'nin ise sadece C ve D ile birlikte ortaklığı temsil edebileceği şeklinde bir düzenleme yapılması mümkün olabileceği gibi, A ve B'nin birlikte, C ve D'nin birlikte ortaklığı temsil etmesinin öngörülmesi de olanaklıdır. Belirtmek gerekir ki, bu şekilde çok çeşitli varyasyonların öngörülebilir. Özellikle pay sahipleri bir veya birkaç tasfiye memuruna diğer tasfiye memurlarına göre daha fazla güveniyorlarsa onları daha güçlü bir konuma getirebilirler.

Birlikte temsilin farklı bir usulünün belirlendiği durumlarda da, tasfiye memurlarının birbirlerini yetkilendirmeleri, onay vermek suretiyle hareket etmeleri mümkündür. Aynı şekilde bu halde de ortaklığa karşı yapılacak beyanların tasfiye memurlarından birine yapılması yeterlidir.

C. BİRLİKTE TEMSİLDEN FARKLI BİR ESASI BELİRLEME YETKİSİNİN KİME AİT OLDUĞU SORUNU

1. Anasözleşme

Ortaklık ana sözleşmesiyle kim veya kimlerin tasfiye memuru olacağı serbestçe belirlenebileceği gibi, tasfiye memurları için birlikte temsilden farklı bir usulün öngörülebilmesi de mümkündür. Bu husus Türk Ticaret Kanunu'nun 450'inci maddesinin yollama yaptığı kolektif ortaklıklarda tasfiye memurlarının temsil yetkisini düzenleyen 217'de açıkça düzenleme altına alınmıştır.

Tasfiye memurlarının temsil yetkisini nasıl kullanacakları hususu, ortaklığın kuruluş aşamasında ana sözleşmeyle düzenlenebileceği gibi, daha sonra sözleşmenin değiştirilmesi suretiyle de gerçekleştirilebilir. Ortaklık kurulduktan sonra sözleşmenin değiştirilerek farklı bir temsil usulünün belirlenebilmesi için genel kurulun Türk Ticaret Kanunu'nun 388/ III ve IV'de öngörülen nisaplarla toplanıp karar alması gerekir.

⁷¹ Benzer yönde bkz. **Domaniç**, Anonim Şirketler, s. 1475; **İzmirli**, s.67; **Çevik**, KŞ, s. 670. Yönetim kurulu üyeleri açısından bkz. **Bürgers/Körber (Bürgers/Israel)**, s. 528; **Schmidt/Lutter (Seibt)**, s. 911. Aksi görüş için bkz. **Karahan**, s. 128, dpn. 248. Bu son Yazar'a göre, tasfiye memurları için ya birlikte idare ve temsil ya da münferit idare ve temsil kararlaştırılabilir. Bunlar dışında üçüncü bir yolun kararlaştırılması mümkün değildir. Yazar'ın bu görüşüne katılmak güçtür. Kanun koyucu tasfiye memurlarının temsil yetkisinin içerik olarak dahi sınırlandırılmasını kabul etmişken (TTK 221), pay sahipleri evliyetle birlikte temsilin farklı bir usulünü de belirleyebilirler.

2. Genel Kurul

Daha önce de ifade ettiğimiz üzere, Türk Ticaret Kanununun 450'inci maddesi atfı gereğince anonim ortaklık tasfiye memurları için de uygulama alanı bulan Türk Ticaret Kanunu'nun 217'inci maddesine gereğince birlikte temsil yerine tek başına temsil usulünün genel kurul kararıyla da öngörülebilmesi mümkündür. Genel kurula ait bu yetki kurulun devredilemez yetkileri içerisinde yer aldığından, söz konusu yetkinin herhangi bir kişi makam veya organa bırakılması olanaksızdır⁷².

Genel kurul olağan toplantı ve karar yeter sayılarıyla toplanıp karar alarak birlikte temsil yerine tek başına temsil veya birlikte temsilin farklı bir usulünü belirleyebilir. Bu husus Türk Ticaret Kanunu'nun 450'inci maddesinin ikinci fıkrasında açıkça belirtilmiştir. Gerçekten de bu düzenlemeye göre, kollektif ortakların tasfiyesinde ortakların oybirliğiyle verecekleri kararlar, anonim şirketlerde Türk Ticaret Kanunu'nun 372 ve 378'inci maddelerinde belirtilen oranlara tabidir. Bunun sonucu olarak, tasfiye memurları için birlikte temsil dışında, bir temsil şeklinin belirlenebilmesi için ilk toplantıda esas sermayenin 1/4'ünü temsil eden pay sahiplerinin toplantıda hazır bulunması ve bunların çoğunluğunun değişiklik yönünde oy kullanmaları gerekmektedir. Eğer ilk toplantıda bu belirtilen toplantı yetersayı oluşmazsa, ikinci toplantı açısından herhangi bir nisap aranmaz. Diğer bir ifadeyle toplantı nisabı var sayılır ve müzakere yapılarak mevcut oyların çoğunluğuyla tasfiye memurlarının temsil yetkisini kullanma usulünde değişiklik yapılabilir. Ancak, ana sözleşmeyle kanunda öngörülenden daha ağır bir karar ve toplantı yeter sayısı öngörülebilir.

Belirtmek gerekir ki, yukarıda ifade edilen durum anonim ortaklık ana sözleşmesinde tasfiye memurlarının temsil usulüne ilişkin bir kuralın yer almadığı hallerde söz konusu olur. Yoksa ana sözleşmede tasfiye memurlarının temsil usulüne ilişkin bir düzenleme yer alıyorsa genel kurul sözleşme değişikliğine gitmeksizin tasfiye memurlarının temsil usulünde değişiklik yapamaz.

Son olarak ifade edelim ki, tasfiye memurlarının temsil usulündeki değişikliğin hem ana sözleşme değişikliğiyle hem de genel kurul kararıyla

⁷² **Karahan**, s. 81. Doktrindeki bazı yazarlara göre, ana sözleşmeyle tasfiye memurlarının belirlenme yetkisinin üçüncü bir kişiye de bırakılabilmesi mümkündür (Bu görüş için bkz. **Bahtiyar, Mehmet**: Anonim Ortaklık Anasözleşmesi, İst. 2001, s. 222; **Tekinalp (Poroy/Çamoğlu)**, s. 827).

mümkün olması garip bir hukuki durum ortaya çıkarmaktadır. Gerçekten de yasal temsil usulü olan birlikte temsil yerine başka bir temsil kuralının ana sözleşme değişikliğiyle belirlenmesi için ağır bir toplantı yetersayısı gerekmektedir (TTK 388/III ve IV), bu değişikliğin genel kurul kararıyla gerçekleştirilmesi halinde basit bir çoğunluk yeterli olmaktadır. Aynı garip sonuç, Türk Ticaret Kanunu Tasarısı'nın 539'uncu maddesinin üçüncü fıkrasında da varlığını devam ettirmektedir. Bu husustaki en doğru çözüm, genel kurulun ancak ağırlaştırılmış bir toplantı yetersayısıyla temsil usulünde değişiklik yapmasını mümkün kılacak bir düzenlemeyi kanunlaştırmak olacaktır.

3. Mahkeme

Türk Ticaret Kanunu'nun 450'inci maddesi gereğince anonim ortaklıklar için de uygulama alanı bulan 221'inci maddeye göre, tasfiye memurlarının kanunen sahip oldukları yetkiler haklı sebebe dayanılarak mahkemece verilecek bir kararla daraltılıp genişletilebilir. Bu hükmün sonucu olarak mahkeme haklı sebepler mevcutsa ana sözleşme veya genel kurul kararıyla atanmış tasfiye memurları için birlikte temsil usulü yerine farklı bir temsil usulü belirleyebilir⁷³. Örneğin, mahkeme ortaklıkla rekabet oluşturan bir davranışta bulunan tasfiye memurunun temsil yetkisini sınırlandırırken; aynı ölçüde diğer tasfiye memurlarının temsil yetkisini genişletebilir. Hemen belirtelim ki, bunun için pay sahibi ve sahiplerinin tasfiye memurlarının temsil yetkisinin sınırlandırılması veya genişletilmesi için talepte bulunmaları gerekir⁷⁴. Yoksa mahkeme azli istenen tasfiye memurlarının temsil yetkisini talep olmadan genişletip daraltamaz. Zira Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanunu'nun 74'inci maddesine göre hakim taleple bağlıdır. Daha açık bir ifadeyle mahkemeye düşen görev, sadece tasfiye memurunun azlini gerektiren bir haklı sebep varsa, tasfiye memurları azletmektir. Eğer böyle bir haklı sebep yoksa mahkeme davayı reddetmelidir⁷⁵.

⁷³ Bu hususta bkz. **Karayalçın, Yaşar**: Ticaret Hukuku II, Şirketler, 2. Bası, Ank. 1973, s. 318; **Karahan**, s. 129.

⁷⁴ Belirtmek gerekir ki, pay sahiplerinin mahkemeye başvurmaları için öncelikle genel kuruldan bir ret kararı almaları gerekli değildir. Daha açık bir ifadeyle haklı sebepler mevcutsa pay sahipleri doğrudan doğruya mahkemeye başvurabilirler (Tasfiye memurlarının azli hususunda bkz. **Şener, Oruç Hami**: "Anonim Ortaklıklarda Tasfiye Memurunun Mahkemece Azli ve Atanması (TTK 442/II)", DEÜHFD 2002, C. IV, S.2, s. 165; **İzmirli**, s. 39).

⁷⁵ Adi ortaklıkta idare yetkisinin kaldırılması hususunda mahkemenin yetkileri açısından benzer yönde açıklamalar için bkz. **Arkan**, s. 19.

Her ne kadar Türk Ticaret Kanunu'nun 450'inci maddesi 221'inci maddeye atıf yapıyorsa da, mahkeme tarafından temsil yetkisi genişletilen tasfiye memurlarının, yetkisinin genel kurul tarafından daraltılması söz konusu olmaz. Daha açık bir ifadeyle mahkeme tarafından temsil yetkisi genişletilen tasfiye memuru veya memurlarının temsil yetkisi ancak haklı sebebe dayanarak mahkeme tarafından sınırlandırılabilir. Aynı durum, mahkeme tarafından temsil yetkisi daraltılan tasfiye memurlarının yetkilerinin genişletilmesi için de söz konusudur⁷⁶.

Son olarak belirtelim ki, Türk Ticaret Kanunu'nun 442'inci maddesinin ikinci fıkrasına göre, pay sahiplerinden birinin talebiyle mahkeme, haklı sebepler dolayısıyla tasfiye memuru kimseleri azil ve yerlerine yenilerini tayin edebilir. Ancak karar merciinde olan hakimin mutlak suretle birlikte temsil kuralını sağlayacak şekilde atama yapması şart değildir. Bu çerçevede, örneğin; tasfiyenin son aşamasına gelmiş olan bir anonim ortaklıkta mahkeme ortaklığın sahip olduğu iki tasfiye memurunu da haklı sebebe dayanarak azletmişse, onların yerine sadece tek bir tasfiye memuru da atayabilir⁷⁷.

D. TİCARET SİCİLİNE TESCİL ve İLAN ZORUNLULUĞU

1. Tescile Kimin Yetkili Olduğu Sorunu

Tasfiye memurlarının temsil yetkisinde meydana gelen değişikliklerin ticaret siciline tescili zorunludur. Bu husus Türk Ticaret Kanunu'nun 450'inci maddenin atfı gereğince anonim ortaklık tasfiye memurları için uygulama alanı bulan 217/II ve 221/II'de açıkça hükme bağlanmıştır. Tasfiyeyle ilgili hususlarda ortaklığı temsil yetkisi tasfiye memurlarında olduğundan, temsil yetkisinde yapılan değişiklikleri de tescil ettirme görevi, onlara aittir⁷⁸. Burada

⁷⁶ Mahkeme tarafından atanan tasfiye memurları için aynı yönde bkz. **Arslanlı, Halil**: Anonim Şirketler, IV-V, Anonim Şirketin Hesapları, İnfisahı ve Tasfiyesi, İst. 1961, s. 224; **İzmirli**, s. 71; **Şener**, DEÜHFD 2002, C. IV, S.2, s. 187-188.

⁷⁷ Tasfiye memurunun azli ve atanması hususunda mahkemenin takdir yetkisiyle ilgili geniş açıklamalar için bkz. **Şener**, DEÜHFD 2002, C. IV, S. 2, s. 182 vd.

⁷⁸ Bu hususta bkz. **Karahan**, s. 287. Alman Hukuku'nda tasfiye memurlarının temsil yetkisinde meydana gelen değişiklikleri tescil ettirme görevi, AktG § 266'de açıkça tasfiye memurlarına yüklenmiştir (Bu hususta bkz. **Bürgers/Körber (Füller)**, s. 1577). Aksi görüş için bkz. **Arslanlı**, C.IV-V, s. 209 ve 224. Bu Yazar'a göre, yönetim kurulunun, tasfiye memurlarının atanması ve azli hususunda sahip olduğu yetki, onların temsil yetkisinde yapılan değişiklikleri de kapsar. Yazar devamında, tasfiye halinde yönetim kurulunun varlığının devam etmesini görüşüne gerekçe olarak göstermektedir.

tasfiye memurlarının atanmasının ve azlini ticaret siciline tescilini yönetim kuruluna görev olarak yükleyen Türk Ticaret Kanunu'nun 441'inci maddesinin ikinci fıkrası uygulama alanı bulamaz. Zira bu düzenleme, yönetim kuruluna tanınan istisnai bir yetkidir. Yönetim kuruluna verilen bu yetki sadece tasfiye memurlarının mahkeme dışında bir yoldan atanması ve azlini kapsamaktadır.

2. Tescilin Etkisi

Tasfiye memurlarının temsil yetkisinde yapılan değişikliklerin ticaret siciline tescili kurucu değil, bildirici etkiye sahiptir⁷⁹. Yani ticaret siciline tescil edilmeden önce de birlikte temsil dışında başka bir temsil usulünün belirlenmesi geçerlidir. Bu noktada üçüncü kişilerin iyiniyetinin korunup korunmaması problemi de ortaya çıkmaz⁸⁰. Zira hem birlikte temsile benzer bir usulün hem de tek başına temsil usulünün belirlenmesi, tasfiye memurlarının temsil yetkisinin sınırlandırılmasını değil, bir nevi genişletilmesini sağlar.

III. TEMSİL YETKİSİNİN KULLANILIŞ ŞEKLİ

Türk Ticaret Kanununun 450'inci maddesinin atfı gereğince anonim ortaklık tasfiye memurları için de uygulama alanı bulan Ticaret Kanununun 219'uncu maddesinde tasfiye memurlarının temsil yetkisini nasıl kullanacakları belirtilmiştir. Bu düzenleme gereğince tasfiye memurları anonim ortaklığı temsil ederken, ortaklık adına düzenlenen bütün evrak ve senetleri “Tasfiye halinde bulunan filan anonim şirketin (ortaklığın) tasfiye memurları” ibaresini ekleyerek kendi ad ve soyadlarını yazarak imzalarlar⁸¹. Ortaklık unvanı kullanılmadan tasfiye memurları tarafından bir işlem yapılması durumunda, tasfiye memurlarının ortaklık adına hareket ettiğinin anlaşılması halinde işlem geçerlidir ve anonim ortaklığı bağlar⁸². Bu itibarla söz konusu bu kural sadece bir düzenleme hükmü niteliğindedir⁸³.

⁷⁹ Tescilin bu durumda kurucu etkiye sahip olduğu görüşü için bkz. **Karahan**, s. 129.

⁸⁰ Bu hususta bkz. **İzmirli**, s. 68; **Domanıç**, *Adi-Kollektif ve Komandit Şirketler*, s. 440.

⁸¹ Bu hususta bkz. **Karahan**, s. 140.

⁸² Bu hususta bkz. **Eriş**, s. 1550, dpn. 2; **Bürgers/Körber (Füller)**, s. 1586. Anonim ortaklık yönetim kurulu üyeleri açısından bkz. **Bürgi**, s. 662; **Schärer**, s.104.

⁸³ Bu hususta bkz. **Wiedemann**, s. 535.

SONUÇ

Anonim ortaklığın tasfiyesinde yasal temsil usulü birlikte temsildir. Birlikte temsil, temsil yetkisinin kötüye kullanılmasına karşın, ortaklığı koruma vazifesi görür. Bu açıdan bakıldığında, yumuşatılmış birlikte temsil olarak da adlandırılabilir ve yönetim kurulu üyeleri için yasal temsil usulü olan “çifte imza” kuralı, tasfiye memurları için kabul edilmemiştir. Kanun koyucu bu şekilde ilk olarak tasfiye halindeki ortaklığı kötüye kullanımlara karşı daha fazla korumak istemiştir. Ancak bundan daha önemlisi tasfiye halinde alacaklıların korunmasına duyulan ihtiyaçtır.

Her ne kadar, yasal temsil usulü birlikte temsil olsa da, yasa koyucu birlikte temsilin ortaklığa zarar vermesini engellemek ve yerine göre ortaklıkla işlem yapan üçüncü kişileri korumak amacıyla bu kuralın çeşitli istisnalarını öngörmüştür.

Yasal temsil usulü olan birlikte temsil emredici değildir. Ortaklık ana sözleşmesiyle veya genel kurul kararıyla farklı bir temsil usulünün öngörülmesi mümkündür. Ayrıca mahkeme de haklı sebepler mevcutsa temsil usulünde değişiklik yapmaya yetkilidir. Yapılan tüm bu değişikliklerin ticaret siciline tescili zorunludur. Ancak ticaret siciline tescil kurucu değil, bildirici etkiye sahiptir.

Son olarak belirtelim ki, tasfiye memurlarının birlikte temsili ve onun istisnalarıyla ilgili olarak yukarıda ifade ettiğimiz hükümler, birlikte temsilin öngörüldüğü diğer durumlar için kıyasen uygulanma olanağına sahiptirler.

K a y n a k ç a

- Akyol**, Şener : Dürüstlük Kuralı ve Hakkın Kötüye Kullanılması Yasağı, İst. 1995.
- Arkan**, Sabih : “Adi Şirket Ortağına Sözleşmeyle Verilen İdare Yetkisinin Kaldırılması ve Sonuçları”, Batider 2001, C.XXI, S. 2, s. 15-24.
- Arslanlı**, Halil : Kollektif ve Komandit Şirketler, 2. Bası, İst. 1960 (Anılış: KKŞ).
- Arslanlı**, Halil : Anonim Şirketler, II-III, Anonim Şirketin Organizasyonu ve Tahviller, İst. 1960 (Anılış; C. II-III).
- Arslanlı**, Halil : Anonim Şirketler, IV-V, Anonim Şirketin Hesapları, İnfisalı ve Tasfiyesi, İst. 1961 (Anılış; C. IV-V).
- Bahtiyar**, Mehmet : Anonim Ortaklık Anasözleşmesi, İst. 2001.
- Baumbach**, Adolf/Hopt, Klaus : Handelsgesetzbuch, mit GmbH & Co., Handelsklauseln, Bank- und Börsenrecht, Transportrecht (ohne Seerecht), 33. Auf, München 2008.
- von Büren**, Bruno : Schweizerisches Obligationenrecht - Allgemeiner Teil - Zürich 1964.
- Bürgers**, Tobias/Körber Torsten : Heidelberger Kommentar zum Aktiengesetz, Heidelberg- München- Landsberg- Berlin 2008 (İlgili Bölüm Yazarı).
- Çamoğlu**, Ersin : Anonim Ortaklık Yönetim Kurulu Üyelerinin Hukuki Sorumluluğu, Ank.1972.
- Çevik**, Orhan Nuri : Kollektif Şirketler, Ank. 1978 (Anılış; KŞ).
- Çevik**, Orhan Nuri : Anonim Şirketler, 3. Bası, Ank. 1988 (Anılış: AŞ).
- Doğanay**, İsmail : Türk Ticaret Kanunu Şerhi, 4. Bası, İst. 2004.
- Domaniç**, Hayri : Adi- Kollektif ve Komandit Şirketler, Genişletilmiş 4. Bası, İst. 1988 (Anılış: Adi- Kollektif ve Komandit Şirketler).
- Domaniç**, Hayri : Anonim Şirketler Hukuku ve Uygulaması, C.II, İst. 1988 (Anılış: Anonim Şirketler).
- Dural**, Mustafa/Sarı, Suat : Türk Özel Hukuku, C. I, Temel Kavramlar ve Medeni Kanununun Başlangıç Hükümleri, 3. Baskı, İst. 2006.

- Eren, Fikret** : Borçlar Hukuku- Genel Hükümler -, Gözden Geçirilmiş 10. Bası, İst. 2008.
- Eriş, Gönen** : Açıklamalı- İctihatlı En Son Değişikliklerle Birlikte Türk Ticaret Kanunu, Ticari İşletme ve Şirketler, C.II, Gözden Geçirilerek Güncellenmiş Genişletilmiş 3. Bası, Ank. 2004.
- Esener, Turhan** : Mukayeseli Hukuk ve Hususiyle Türk- İsviçre Borçlar Hukuku Bakımından Salahiyete Müstenit Temsil, Ank. 1961.
- Feyzioğlu, Necmeddin Feyzi** : “Ticari Mümessiller ve Diğer Ticari Vekiller”, Ord.Prof. Halil Arslanlı Anısına Armağan, İst. 1978, s. 407-443.
- Geßler, Jörg, H.** : Aktiengesetz - Kommentar-, Neuwied- Kriftel- Berlin 1997.
- Henn, Günter** : Handbuch des Aktienrechts, 2. völlig neuarbeitete Auflage, Heidelberg 1984.
- Hüffer, Uwe** : Aktiengesetz, 8. Auf., München 2008.
- İzmirli, Yadigar** : Tasfiye Memurlarının Görev, Yetki ve Sorumlulukları, Ank. 1994.
- Karahan, Sami** : Anonim Şirketlerde Tasfiye, Konya 1998.
- Karayalçın, Yaşar** : Ticaret Hukuku II, Şirketler, 2. Bası, Ank. 1973 (Anılış: Şirketler).
- Karayalçın, Yaşar** : Ticaret Hukuku I, Giriş- Ticari İşletme, 3. Bası, Ank. 1968 (Anılış: Ticari İşletme).
- Kırca, İsmail** : Ticari Mümessillik, Ank. 1996.
- Kocayusufpaşaoğlu, Necip** : Borçlar Hukuku, Genel Bölüm, C.I, Borçlar Hukukuna Giriş-Hukuki İşlem-Sözleşme, Yenilenmiş, Genişletilmiş Tamamlanmış 4. Bası, İst. 2008.
- Koller, Alfred** : Schweizerisches Obligationenrecht - Allgemeiner Teil - Band I, Bern 1996.
- Kutlu Sungurbey, Ayfer** : Yetkisiz Temsil - Özellikle Culpa in contrahendo (Sözleşmenin Görüşülmesinde Kusur) ve Olumsuz Zarar- İst. 1988.
- Mertens, Hans-Joachim/Stein Ursula** : Das Recht des Geschäftsführers der GmbH, 2. Auf., Berlin- New York 1997.
- Meyer-Landrut, Joachim** : Aktiengesetz, Großkommentar, Erster Band, 2. Halbband § 76-147, Dritte, neu bearbeitete Auflage, Berlin, New-York 1973.

- Oğuzman, Kemal M./Öz, Turgut M.** : Borçlar Hukuku Genel Hükümler, 5. Bası, İst. 2006.
- Poroy, Reha/Tekinalp, Ünal/Çamoğlu, Ersin (Çamoğlu)** : Ortaklıklar ve Kooperatifler Hukuku, 9. Bası, İst. 2003.
- Schärer, Heinz** : Die Vertretung der Aktiengesellschaft durch ihre Organe, Winterthur 1981.
- Schmidt-Tiedemann, Ulrike** : Geschäftsführung und Vertretung im Gesellschaftsrecht Deutschlands, Frankreichs und Englands-Eine rechtsvergleichende Untersuchung zur Feststellung und gemeineuropäischer Prinzipien des Gesellschaftsrechts, Hamburg 2003.
- Schmidt, Karsten/Lutter Marcus** : Aktiengesetz Kommentar, I. Band, §§ 1-149, Köln 2008 (İlgili Bölüm Yazarı)
- Scholz, Franz** : Kommentar zum GmbH- Gesetz: mit Anhang Konzernrecht, 9. Auf., Köln 2002 (İlgili Bölüm Yazarı).
- Schulthess, Benno** : Funktionen der Verwaltung einer Aktiengesellschaft, Zürich 1967.
- Şener, Oruç Hami** : Uygulamalı Ortaklıklar Hukuku, Ank.2002 (Anlış: Ortaklıklar).
- Şener, Oruç Hami** : Adi Ortaklık, Ank. 2008 (Anlış: Adi Ortaklık).
- Şener, Oruç Hami** : “Anonim Ortaklıklarda Tasfiye Memurunun Mahkemece Azli ve Atanması (TTK 442 / II)”, DEÜHFD 2002, C. IV, S.2, s. 159-196.
- Tekinay, Selahattin/Akman, Sermet/Burcuoğlu, Haluk/Altın, Atilla** : Tekinay Borçlar Hukuku, Genel Hükümler, 7. Bası, İst. 1993.
- von Tuhr, Andreas/Peter, Hans** : Allgemeiner Teil des Schweizerischen Obligationenrechts, Ersten Band, 3. Auf., Zürich 1979.
- Ülgen, Hüseyin (Teoman, Ömer/Helvacı Mehmet/Kendigelen, Abuzer/Kaya, Arslan/Nomer Ertan, N. Füsün)**, Ticari İşletme Hukuku, İst. 2006.
- Ünal, Seref** : Geschäftsführung und Vertretung bei Kollektivgesellschaften im schweizerischen und im türkischen Recht, Bern 1970.
- Wiedemann Herbert** : Aktiengesetz, Grosskommentar-, 3. neu bearbeitete Auf., Berlin- New York 1973.